

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΕΠΑΛ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΒΙΩΜΑΤΑ, ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ, ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ

A. Μη λογοτεχνικό κείμενο

[Για τους Χούλιγκανς και τη Βία στα Γήπεδα]

Το διασκευασμένο απόσπασμα προέρχεται από άρθρο του Θάνου Ηλ. Γιαννόπουλου, που δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα Τα Νέα στις 7-2-1986.

[...] Ο όρος χούλιγκανς, συνώνυμος στη χώρα μας με τη βία στα γήπεδα, χρησιμοποιείται για να **διακρίνει** ορισμένα άτομα, συνήθως νεαρής ηλικίας, που ο τρόπος ζωής και η κοσμοθεωρία τους γενικά και ειδικότερα ορισμένες ενέργειές τους, που συχνά ξεφεύγουν από τα πλαίσια της νομιμότητας, προκαλούν την αρνητική αντίδραση της μεγάλης μάζας του κοινωνικού συνόλου.

Αν ο όρος χούλιγκανς παρθεί τοις μετρητοίς, σκιαγραφεί το νεαρό ταραξία των γηπέδων που με εκδηλώσεις βίας, συχνά αξιόποινες, ενσαρκώνει έναν αντικοινωνικό τύπο.

[...] Οι αιτίες είναι διάφορες. Θα μπορούσε να πει κανείς σε πρώτη φάση κακές οικονομικές συνθήκες και συνακόλουθο συχνά χαμηλό μορφωτικό επίπεδο των ατόμων αυτών. [...] Κακές οικονομικές συνθήκες και ειδικά υποαπασχόληση και ανεργία γεννούν συναισθήματα πικρίας και οδηγούν μερικές φορές σε μια μοιρολατρική αντιμετώπιση της ζωής [...], συχνά όμως και σε επιθετικότητα, αφού τα αποθέματα ενέργειας που στραγγίζει η καθημερινή εργασία στον άνθρωπο μένουν ανεκμετάλλευτα και αναζητούν μία διέξοδο. Δυστυχώς μία τέτοια διέξοδος είναι συχνά οι αξιόποινες πράξεις βίας.

Πέρα όμως από ορισμένα standard είδη εγκληματικότητας στα οποία υπό προϋποθέσεις οδηγεί ορισμένα άτομα η οικονομική ανέχεια, η βία στα γήπεδα και στους χώρους γύρω απ' αυτά είναι αναμφισβήτητα μία μορφή εκτόνωσης που **υπερβαίνει** κατά πολύ τα όρια του αποδεκτού.

Κι αυτό γιατί ανέκαθεν τα γήπεδα ήταν χώρος **εκτόνωσης** των απωθημένων των εργαζομένων όλων των κοινωνικών τάξεων, εκτόνωσης που ήταν **αναγκαίο** αντιστάθμισμα μιας κοπιαστικής εβδομάδας. Το πέρασμα όμως από την απλή εκτόνωση στη βία δείχνει ότι ο χώρος του γηπέδου αξιολογείται και βιώνεται από ορισμένα άτομα εντελώς διαφορετικά απ' ό,τι απ' τη συντριπτική πλειοψηφία των φιλάθλων. Ο λόγος ίσως πρέπει να αναζητηθεί

και στην υπερβολική, κατά κάποιον τρόπο, προβολή και προώθηση του ποδοσφαίρου από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Έτσι, ορισμένα άτομα φτάνουν στο σημείο να ανάγουν την ομάδα της οποίας είναι οπαδοί σε υπέρτατη αξία, για την οποία προβαίνουν και σε δαπάνες, συχνά δυσανάλογες με τις δυνατότητές τους. Η **προσήλωσή** τους αυτή μεγιστοποιείται στα πλαίσια του group εν αναμονή τελέσεως του αγώνα και η (συχνά περισσή) ενέργειά τους εκτονώνεται με τους γνωστούς σε όλους μας τρόπους [...]

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

A1. Να αναφέρεις σε μία παράγραφο 50-60 λέξεων τις αιτίες, οι οποίες, σύμφωνα με τον συγγραφέα του κειμένου, προκαλούν την παραβατική συμπεριφορά των νέων στα γήπεδα.

Μονάδες 15

A2. Διακρίνει, υπερβαίνει, εκτόνωσης, αναγκαίο, προσήλωση: Να γράψεις ένα συνώνυμο για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις.

Μονάδες 10

A3. Διάβασες το κείμενο και προβληματίστηκες για τη βία στους αθλητικούς χώρους. Αποφασίζεις να αναρτήσεις ένα άρθρο 200-250 λέξεων στο προσωπικό σου ιστολόγιο, στο οποίο αναφέρεσαι στον ρόλο που καλείται να διαδραματίσει η οικογένεια και το σχολείο στον περιορισμό της βίας κάθε μορφής στη σημερινή εποχή.

Μονάδες 25

B. Λογοτεχνικό κείμενο

ΝΙΚΟΣ ΤΣΟΥΛΙΑΣ

Η Μαγεία του Ποδοσφαίρου

(απόσπασμα)

Το απόσπασμα προέρχεται από το ομότιτλο αφήγημα που δημοσιεύτηκε στις 17.8.2011 στον ιστότοπο του συγγραφέα και εκπαιδευτικού Νίκου Τσούλια «Παιδείας Εγκώμιον» (<https://anthologio.wordpress.com/2011/08/17/%CE%AF-%CE%AF-12/>).

Μια μπάλα και ένας έστω μικρός χώρος... Τίποτα άλλο. Και μπορείς να ανακαλύψεις τη μαγεία του ποδοσφαίρου. Να φανταστείς συμπαίκτες και αντίπαλους, γήπεδα και εξέδρες, να επινοείς κάθετες πάσες και ασίστ, να ανατρέπεις το σκορ που σε φέρνει πίσω, να μπαίνεις αλλαγή και να αλλάζεις το κλίμα, να μιλάνε για σένα... [...]

Μια πλαστική μπάλα – τι και αν δεν ήταν ολοστρογγυλή, αφού στο ένα της μέρος ήταν βαθουλωμένη –, ήταν πάντα πηγή ευτυχίας [...], γιατί ποτέ δεν περίμενα ούτε και στα όνειρά μου να αγοράσω μπάλα ούτε καν τολμούσα να το πω στον εαυτό μου, πόσο μάλλον στον πατέρα μου [...].

Στο λιοστάσι,¹ ο ιερός τόπος του παιδόκοσμου, το καλοκαίρι η μπάλα ακουγόταν όλη μέρα. Κάθε φορά που πήγαινα στο χωριό για κάποια δουλειά – αλλιώς δεν γινόταν – έτρεχα για να κερδίσω χρόνο για να παίξω το αγαπημένο του παιχνίδι έστω για λίγο. Αν άκουγα τα χτυπήματα της μπάλας πριν ακόμα δω το γήπεδο, ένιωθα σκιρτήματα χαράς που θα απολάμβανα να παίξω έστω κλεφτά. [...]

Και όταν το νερό του ποταμού έγινε νερό της λίμνης, παντού ξεφύτρωναν γήπεδα. Όλα τα εξωλίμνια² χωράφια πρόσφεραν γήπεδα που δεν τα είχαμε ποτέ φανταστεί. Αλλά ήταν αργά πλέον, οι οικογένειες έφευγαν για την πόλη – για κάνα θυρωρείο οι γονείς, για να κατακτήσουμε τη ζωή μας εμείς, το χωριό ρήμαζε... Περίμενα με αγωνία κάθε Κυριακή απόγευμα να αρχίσει το ποδόσφαιρο, [...], έβαζα το ραδιοφωνάκι να ακούσω την αγαπημένη μου ομάδα, έκοβα και τα ξύλα καμιά φορά εκείνη την ώρα, ήθελα να τρώω και τη σούπα που έμενε από το μεσημέρι. Στο χωριό, η Κυριακή ξεχώριζε από την σούπα και από το ποδόσφαιρο... Κυριακή χαρά Θεού...

Κάθε φορά που έβλεπα ένα χωράφι ποτιστικό σκεπτόμουν πως θα μπορούσε να είναι ένα ωραίο γήπεδο, χωρίς να χτυπάμε στο χώμα όπως συνέβαινε με το λιοστάσι. Έτρεχα μόνος και κλώτσαγα και έβαζα γκολ ανάμεσα σε ό,τι έδινε την εικόνα του τέρματος (δυο ξύλα, ένα ξύλο και μια συστάδα³ από μεγαλωμένο χορτάρι, μια πέτρα και ένα γυάλινο ή πλαστικό μπουκάλι), ένιωθα αγαλλίαση σαν να είχα κόψει το σκοινί που με έδενε και δε με άφηνε να πάω παραπέρα, κάθε φορά που έβαζα γκολ το είχε σουτάρει κάποιος παίκτης της ομάδας μου, [...] και κάθε φορά έλεγα το όνομά του, διαλέγοντας τους πιο καλούς ανάλογα με το πόσο όμορφο ήταν το γκολ [...].

¹ ελαιώνας

² τα εκτός της λίμνης

³ πυκνό σύνολο

Με τούτα και με τα άλλα τρεφόταν η παιδική σκέψη μου. Φανταζόμουνα το «Καραϊσκάκη»⁴ ψηλό μέχρι τον ουρανό και όταν βρέθηκα εκεί για πρώτη φορά, φοιτητής πλέον, μου φάνηκε τόσο μικρό το γήπεδο σαν να ήμουνα ψηλότερος εγώ. Ποιος μπορεί να τα βάλει με την παιδική φαντασία; [...] Λάτρεψα το ποδόσφαιρο που δίνει τόσο απλόχερα την αγαλλίαση, που σου φτιάχνει διαρκώς νέους τόπους νοσταλγίας.

Κράτησα στην ψυχή μου τη «μπάλα» που σου δίνει τη δυνατότητα να θυμάσαι ένα γκολ που ήταν το νικητήριο σε ένα κρίσιμο παιχνίδι με “εκείνο” το χωριό, που σου θρέφει την ακόρεστη επιθυμία να βλέπεις κάθε μέρα ποδόσφαιρο και να συνδέεσαι με την παιδική σου ηλικία, με την πραγματική σου πατρίδα, και να συντρίβεις τον χρόνο που νομίζει ότι είναι των πάντων ολετήρας,⁵ των πάντων κριτής, να συνδέεις την πραγματικότητα με τη φαντασία και να μεταπλάθεις τις μικροχαρές σε μικρονοήματα της ζωής... [...]

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

B1. Για ποιους λόγους ο αφηγητής του λογοτεχνικού κειμένου «λάτρεψε» το ποδόσφαιρο; Να απαντήσεις τεκμηριωμένα αντλώντας στοιχεία από το κείμενο χωρίς, όμως, να το αντιγράψεις.

Μονάδες 15

B2. Στην πέμπτη παράγραφο του λογοτεχνικού κειμένου («Κάθε φορά που έβλεπα... ήταν το γκολ [...]»), όπως και σε άλλες παραγράφους, ο συγγραφέας χρησιμοποιεί κατά κύριο λόγο το α' ενικό πρόσωπο. Γιατί πιστεύεις ότι κάνει αυτή την επιλογή και τι προσφέρει αυτή στο κείμενο;

Μονάδες 10

B3. Να επιλέξεις ένα από τα δύο ακόλουθα θέματα παραγωγής λόγου. Να καταγράψεις τις απαντήσεις σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

⁴το στάδιο «Γεώργιος Καραϊσκάκης» στο Νέο Φάληρο Αττικής

⁵ καταστροφέας, εξολοθρευτής

1. Σύγκρινε τις παιδικές βιωματικές εμπειρίες τού συγγραφέα τού λογοτεχνικού κειμένου με δικές σου εμπειρίες που έχουν σχέση με μια δημιουργική απασχόληση στον ελεύθερό σου χρόνο.

ή

2. Ο συγγραφέας τού λογοτεχνικού κειμένου καταγράφει τις βιωματικές εμπειρίες της παιδικής του ηλικίας, που είναι συνυφασμένες με το ποδόσφαιρο. Γράψε μια επιστολή στον συγγραφέα, στην οποία καταθέτεις τις σκέψεις και τα συναισθήματα που σου προκάλεσε η εκ βάθρων εξομολόγησή του.

Μονάδες 25